

Tre grupper – tre möjligheter

En rapport om personer som SV inte når idag

Lina Brustad & Kenneth
Kajander
2020-05-28

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
1.1 Uppdragsbeskrivning	2
1.2 Tillvägagångsätt	2
2. Bakgrund	3
2.1 Folkbildning och demokratin	3
2.2 Målgruppsanalys av SV:s deltagare idag	4
3. Resultat och analys	5
3.1 Värderingsstyrda unga vuxna	5
3.2 Unga traditionalister i bruks- och förorter	7
3.3 Kvinnor med små barn	8
4. Slutsats och förslag på åtgärder	10
Referenser	12

1. Inledning

1.1 Uppdragsbeskrivning

Studieförbundet Vuxenskolan (SV) åtog sig vid förbundsstämman 2016 målet att år 2025 nå 242 000 unika deltagare med folkbildningsaktiviteter. Som ett led i detta arbete har förbundsstyrelsen identifierat ett behov av fördjupad kunskap kring några grupper som SV idag inte lyckas attrahera. Syftet med denna utredning är att identifiera ett par sådana grupper, samt analysera varför SV inte når dem. Utredningen skall ligga till grund för ett vidare arbete med att ta fram strategier eller särskilda satsningar för att nå dessa nya grupper.

Projektledare för utredningen har varit Lina Brustad, samordnare på SV Göteborg. Analysarbetet av SV:s deltagargrupp samt identifiering och beskrivning av de föreslagna målgrupperna har Kenneth Kajander, analytiker på förbundskansliet, ansvarat för. De frågeställningar som ligger till grund för utredningen är:

1. Utifrån en analys av SV:s befintliga deltagare, vilka grupper är underrepresenterade i SV:s folkbildningsaktiviteter?
2. Varför har SV svårt att attrahera dessa grupper?

1.2 Tillvägagångssätt

För att besvara dessa frågeställningar har vi valt att arbeta på följande sätt. Identifiering och fördjupning av kunskap kring de människor som SV inte når idag har skapats genom datadriven analys med en geodemografisk ansats¹. Genom att "klä på" SV:s interna deltagarregister data från ett stort antal externa datakällor² med livsstilsdata, demografiska variabler med mera, har profiler för SV:s deltagare skapats. Där det har varit intressant har segmenteringar utifrån interndata tagits fram. Profilerna har beskrivits bland annat med ålder, ursprung, familjestruktur, ekonomi, värderingar,

¹ Geodemografisk segmentering bygger på idén att hushåll som har liknande geografiska och demografiska egenskaper, ofta återfinns i likartade boenden där invånarna uppvisar likartade livsstilar. Hushållen kan grupperas så att man kan utläsa vilken livsstil personer har. Geodemografi används tex. för att få beslutsunderlag för samhällsservice, folkhälsöfrågor, hitta potentiella kunder och mycket mer. Genom dessa geografiska analyser som visualiserar befolkningsdata, upptäcks ofta mönster som kan öka kunskap och gör det lättare att fatta informerade beslut.

² Totalt har ca 300 datakällor beaktats i externa data. Förutom de statistiska källorna från SCB, Bilregistret, Svensk adressändring m.fl. har undersökningsdata från Kantar SIFOs konsumentundersökning ORVESTO Konsument används. Mosaic Sverige har klassificerat data till 136 segment, vilka i sin tur har aggregerats till 44 livsstilsprofiler.

intressen och mediavanor. Genom att med samma variabler matcha de framtagna deltagarprofilerna mot befolkningen i stort har ett antal, i förhållande till befolkningen, underrepresenterade livsstilsprofiler identifierats bland SV:s deltagare.

I nästa steg har ett urval av de identifierade livsstilsprofilerna gjorts. Värderingar och intressen har fått ett högt värde i bedömningen samtidigt som ålder också påverkat urvalet något mer. En egen bedömning av möjligheten att nå grupperna med folkbildningsaktiviteter har slutligen fått höga värden i urvalen. Resultatet blev att två grupper ringades in.

Den mängd interna och externa data som ligger till grund för analysen är tillräcklig för att ta vidare arbetet med de aktuella målgruppssegmenten, men för att skapa djupare insikter om de aktuella grupperna, samt varför SV har svårt att nå dem, var två fokusgruppintervjuer, med personer ur de grupper som valts ut, inplanerade och förberedda. Dessvärre gjorde Coronapandemin genomförandet av dem omöjliga. Fokusgrupperna bör genomföras vid ett senare tillfälle. De skulle fyllt en viktig funktion vid analysen i denna utredning, men kanske framförallt i det fortsatta arbetet i planeringen av operativa insatser för att utveckla verksamhet och för att nå segmenten med kommunikativa insatser.

Parallellt med ovan beskrivna process har vi tagit del av Folkbildningsrådets rapport *Folk utanför folkbildningen*³ från 2017, där fyra grupper som står utanför studieförbundens aktiviteter har identifierats. Vid en jämförelse med vårt eget analysarbete har vi gjort bedömningen att det är nödvändigt att lyfta in ytterligare en grupp i denna utredning, som inte synliggjordes i vår egna data, men som Folkbildningsrådet lyft fram som extra viktig. Sammanlagt har vi därför valt ut tre grupper att gå vidare med.

2. Bakgrund

2.1 Folkbildning och demokrati

Den svenska folkbildning är en del av en hundraårig tradition som vilar på idén att bildning, som drivs av den egna lusten att lära och att utvecklas tillsammans med andra, ger människor ökat inflytande över det egna livet och det samhälle hon lever i. På så vis, menar man, bidrar folkbildning till att göra människor till ansvarsfulla och omdömesgilla medborgare, vilket är positivt för demokratin. Studieförbund och Folkhögskolor får statsbidrag för att skapa förutsättningar för folkbildning. Bidraget fördelas av

³ Folkbildningsrådet (2017) Folk utanför folkbildningen

Folkbildningsrådet och med pengarna följer fyra övergripande syften med bidraget samt en rad villkor.⁴

Ett villkor är att bidraget ska komma så många människor som möjligt till del. Grupper där det anses finnas ett demokratiskt utanförskap menar man har särskilt stora behov av folkbildning. Studieförbund och folkhögskolor får därför med jämna mellanrum propåer, och ibland öronmärkta medel, för att lägga extra fokus på att nå sådana grupper. Exempel kan vara de som står långt ifrån arbetsmarknaden, migranter som nyligen kommit till Sverige, de som har kort utbildning eller de som har en funktionsnedsättning. Det är alltså viktigt att med jämna mellanrum lyfta blicken och försöka hitta nya grupper som behöver tillgång till folkbildningen.

2.2 Målgruppsanalys av SV:s deltagare idag

Studieförbundet Vuxenskolan är ett av Sveriges tio studieförbund. Det grundades 1967 och har Centern, Liberalerna och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) som grundorganisationer. SV har en tydlig landsbygdsprofil och är det studieförbund som närvarar med kontor på flest orter runt om i landet. SV:s värdegrund och vision genomsyras av en liberal människosyn.⁵ Verksamheten präglas av studiecirklar och kulturarrangemang inom en mängd områden med viss övervikt mot olika kulturyttringar och traditionellt hantverk.

SV:s mest typiska deltagare, en ofta trogen stammis, kan beskrivas som traditionalistisk med en något lägre utbildningsnivå än snittbefolkningen, framförallt i glesbygd. I de större städerna förekommer också en högre utbildningsnivå. Majoriteten är 60 år eller äldre och ca 60% är kvinnor. Värderingsmässigt är det inte de stora världsfrågorna som ligger högst på dagordningen för de flesta inom gruppen. Istället finns ett engagemang för lokala frågor. Gruppen återkommer frekvent både i de verksamheter som genomförs tillsammans med SV:s medlems- och samverkans-organisationer, samt i den verksamhet som vänder sig till allmänheten.

⁴ Statens syften med bidraget till Studieförbund och Folkhögskolor är att:

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin
2. bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Läs mer om Folkbildningsrådets statsbidragsvillkor för studieförbunden här:

<https://www.folkbildningsradet.se/globalassets/statsbidrag-studieforbund/2020/statsbidragsvillkor-studieforbund-2020.pdf>

⁵ Läs mer om SV:s Värdegrund, vision och idé i Idéprogrammet: <https://www.sv.se/om-sv/ideprogram/>

Denna typiska deltagare har historiskt sett varit SV trogen under decennier och har på så vis varit viktig i utformningen av SV:s identitet. En viktig förklaring till detta finns i SV:s lokala förankring. Då SV har en stor geografisk spridning med stark närvaro i glesbygd, följer även deltagargruppen en liknande geodemografisk fördelning i Sverige. Detsamma gäller för SV:s förtroendevalda, tjänstemän och cirkelledare. Traditionalisten finns således välrepresenterad i alla led, vilket sannolikt fortsätter att påverka deltagarnas profil år efter år.

De vanligast förekommande segmenten, som beskrivs ovan, har en representation bland SV:s deltagare på ca 50%. Motsvarande representation för gruppen i Sveriges befolkning är ca 30%. Således finns hos SV en hög representation av den grupp som här har beskrivits.

3. Resultat och analys

Med hjälp av ovan beskrivna metod har vi plockat ut två grupper som är underrepresenterade hos SV och som vi bedömer är intressanta att gå vidare med.

Dessa grupper är 1: Värderingsstyrda unga vuxna, samt 2: Unga traditionalister i bruks- och förorter. Dessutom har vi efter en genomläsning av Folkbildningsrådets rapport *Folk utanför folkbildningen* valt ut ytterligare en grupp 3: Kvinnor med små barn. Nedan följer i tur och ordning en beskrivning av dessa målgrupper, en analys av möjliga orsaker till deras underrepresentation hos SV, samt några korta reflektioner kring möjliga åtgärder.

3.1 Värderingsstyrda unga vuxna

Gruppen representerar ca 20% av Sveriges vuxna befolkning men bland SV:s deltagare är representationen endast ca 10%. Inom segmentet finns förstås olikheter men det gemensamma är, utöver att de är yngre vuxna, att de har ett starkt intresse för värderingsfrågor såsom jämställdhet, miljövård och ekologisk livsstil – områden som även SV säger sig stå för. I geodemografiska termer kan gruppen grovt delas upp och beskrivas i två undersegment; ”Unga singlar med lägre inkomster boende i hyresrätter omkring de större städerna” och ”yngre vuxna, välutbildade medelinkomsttagare boende i lägenhet i och omkring storstäderna”.

De flesta inom gruppen är i åldersspannet 26–35 år och är intresserade av, och engagerade i, vår omvärld. De har en stor social medvetenhet och är ständigt uppkopplade. De håller kontakten med sina vänner över hela globen via sociala medier så som Facebook och Instagram. Det är inte så vanligt att de har barn, men det förekommer. En del av gruppen är också trendkänslig och köpstark. Du hittar dem

på “Bondens Egna Marknad” en lördagsmorgon, shoppandes ekologiskt. Medveten kvalitet är det som gäller.

En del av gruppen är något yngre, 18 till 25 år, med lägre inkomster, varierande utbildningsnivå eller studerande. Segmentet finns starkt representerade i större städer med omnejd. Bland dessa är ett ursprung utanför Sverige också vanligt förekommande. Trots vissa olikheter inom gruppen har den tillräckligt mycket gemensamt att den kan bemötas som en homogen grupp med snarlika värderingar och intressen när det kommer till ett kommunikativt tilltal och verksamhetserbjudanden.

Varför har SV svårt att attrahera denna grupp?

Att gruppen har en låg representation inom SV:s verksamhet kan bland annat förklaras med att SV, generellt sett, är den traditionalistiska organisation som beskrivs ovan. En organisation som står för ett traditionellt sammanhang, verkar inte tilltala denna målgrupp. Unga vuxna med ett engagemang för jämställdhet, miljövård och ekologisk livsstil engagerar sig istället ofta i sociala rörelser som inte alltid följer den traditionella föreningsformen och där de engagerade snarare använder beteckningen “aktivist” än “medlem” för att beskriva sitt engagemang. I begreppet aktivist ligger känslan av progressivitet och att man har nära till handling.

Ett exempel som styrker denna tes finns i materialet från en fältstudie som Lina gjort i samband med ett avhandlingsarbete⁶. Hon har studerat en social rörelse som bärs upp av personer ur denna grupp och där progressivitet ofta lyftes fram i beskrivningen av rörelsen. När frågan ställdes till medlemmarna, om varför de valt att engagera sig i just denna rörelse, var det inte alltid sakfrågan som rörelsen arbetade med som lyftes fram som främsta orsak, utan lika ofta att: ”Det är kul att vara med här, eftersom det händer grejer. Här får man saker gjort.” Till saken hör att den rörelse som studerades, på bara några år lyckades nå sitt mål att bidra till en lagförändring i Sverige.

Rörelsen var relativt toppstyrd och drevs på många sätt mer som ett snabbt och effektivt företag än som en traditionell förening, där många medlemmar är involverade i långa beslutsprocesser. Besluten lämnades till en mindre grupp, medan det stora antalet aktivister delades in i arbetsgrupper utifrån intresse och kompetens och där det fanns högt ställda förväntningar på engagemang och hårt arbete.

När frågan ställdes om varför de inte samarbetade med ett studieförbund var svaret att de inte kunde se några uppenbara fördelar med ett sådant samarbete, samt att de inte ville

⁶ Björck, Brustad, Söderman (2018)

belasta aktivisterna med den administration som det skulle kunna medföra. Företag sponsrade redan rörelsen med lokaler, hemsida, kampanjer osv. I utbyte fick företagen förknippas med rörelsens "varumärke", vilket spillde över en aura av socialt ansvarstagande. Fackmannakunskap fick de genom att rekrytera aktivister bland universitetsstudenter som studerade för rörelsen relevanta ämnen.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att rörelsen i sin sakfråga åstadkom den samhällseliga förändring som de önskade, men det skedde inte genom långa demokratiska beslutsprocesser, så som ofta sker i traditionella folkrörelser och föreningsliv, utan med företagsliknande arbetsmetoder. Samarbete med ett studieförbund uppfattades inte som något som hade kunnat bidra till rörelsens framgångar, utan snarare något som skulle ha orsakat onödigt merarbete.

Vi bör i denna utredning beakta att ovan beskrivna rörelse är ett specifikt fall som inte är generaliserbart. Rörelsens aktivister skall inte ses som representanter för hela den grupp som representerar 20 % av Sveriges befolkning. Dock är det ett relevant exempel som kan ge vissa ledtrådar till varför personer ur denna grupp är underrepresenterade hos SV.

3.2 Unga traditionalister i bruks- och förorter

Målgruppen kan definieras i demografiska termer såsom yngre personer, ofta i åldersintervallet 16–25 år. Gruppen har en lägre utbildningsnivå, relativt låga hushållsinkomster och är ofta svenskfödda med svenskfödda föräldrar. De är ofta bosatta i och omkring mindre orter eller förorter till städer.

Trots den relativt låga åldern kan gruppen betraktas som traditionalistisk, framförallt för sin ålder. Denna grupp är inte på något märkbart sätt värderingsstörd, framförallt inte mot de värderingar som bärs upp av de värderingsstyrda unga vuxna som beskrivs i den första gruppen. Istället är det till exempel intressen såsom att spela dataspel som ofta är högt rankade. Denna grupp består av personer som finns i samma geodemografiska miljöer som SV:s stammisar men de är i en yngre åldersgrupp, med andra ord kan det vara SV:s deltagares barn och barnbarn.

I geodemografiska termer är denna grupp egentligen välrepresenterad bland SV:s deltagare, men när vi tittar djupare på segmentet och tillför åldern 16 – 25 år som variabel, blir underrepresentationen bland SV:s deltagare i förhållande till befolkningen istället väldigt stor. Faktorn att åldersgruppen generellt är underrepresenterad bland SV:s deltagare styrker dessutom påståendet.

Varför har SV svårt att attrahera denna grupp?

Inom forskning om civilsamhället menar man att det finns ett tydligt samband mellan föreningsaktivitet och deltagande i studieförbundens aktiviteter.⁷ Vidare visar forskning att en av de viktigaste faktorerna för om en person kommer bli föreningsaktiv, är föräldrarnas medverkan i föreningslivet⁸. Om denna tes stämmer finns det anledning att tro att gruppen kommer bli föreningsaktiva och delta i SV:s folkbildningsaktiviteter längre fram i livet, eftersom deras föräldrar i stor utsträckning redan finns hos SV.

Å andra sidan lever vi i en föränderlig värld. Vågar SV blint lita på att även nästa generation i den grupp som idag går att betrakta som stammisar automatiskt kommer att komma när de har åldern inne? Kanske är detta personer som aldrig blir folkbildningsaktiva? Finns det något som SV i så fall skulle kunna göra för att ändra på det? Detta är en grupp som är underrepresenterad hos SV, men som rent geografiskt återfinns i samma miljöer som våra trognaste deltagare. Således finns de där SV redan är och borde därför vara lätta att nå. Kanske är det föreningsformen som inte lockar? Kanske är det SV:s utbud som är ointressant? Kanske är det något annat som gör att de inte känner sig välkomna eller att SV inte är en självklar plats för dem. En tänkbar sak skulle kunna vara att gruppen upplever ett utanförskap eller ett annorlundaskap, på grund av en låg representation av personer i deras egen åldersgrupp.

3.3 Kvinnor med små barn

År 2017 släppte Folkbildningsrådet rapporten *Folk utanför folkbildningen*⁹, som ett första försök att ringa in de grupper i samhället som folkbildningen har svårt att nå. Rapporten är en noggrant genomförd registerstudie som tagit reda på dels vilka levnadsförhållanden som hör samman med människors deltagande i studieförbundens aktiviteter, dels vilka grupper som studieförbunden inte når.

I resultatet lyfter de fram fyra grupper som studieförbunden har svårt att nå. En av dessa grupper är kvinnor med barn. Enligt rapporten påverkar familjeförhållanden kvinnors deltagande i folkbildningen, medan mäns civilstånd inte verkar ha någon signifikant betydelse. Kvinnor med barn deltar i lägre utsträckning i folkbildningsaktiviteter än andra kvinnor. Även gifta kvinnor, oavsett barn, står jämförelsevis ofta utanför studieförbundens verksamhet. Unga, ensamstående kvinnor med barn är den grupp som är allra svårast att nå, medan ensamstående kvinnor utan barn är de som är lättast att nå. Unga män med barn är något svårare att nå än unga män utan barn. Det är alltså barnen som är utslagsgivande. Sannolikheten att en kvinna skall delta i en folkbildningsaktivitet är helt

⁷ Folkbildningsrådet (2017) *Folk utanför folkbildningen*

⁸ von Essen, Jegermalm, Svedberg (2015)

⁹ Folkbildningsrådet (2017) *Folk utanför folkbildningen*

enkelt mindre om hon har barn och detta gäller särskilt unga, ensamstående kvinnor. Även partner har en viss negativ inverkan på kvinnors deltagande i studieförbundens verksamhet.

I rapporten anser man att det av jämställdhetspolitiska och folkbildningspolitiska skäl är angeläget för studieförbunden att stärka denna grups möjlighet att delta i folkbildningen – särskilt de som är ensamstående. Gruppen lyftes därför fram som en utmaning i Folkbildningsrådets handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2017-2018¹⁰ där man menar att kvinnor med barn skall ges samma möjlighet som andra att ta del av, och bidra till, folkbildning och samhällsutveckling.

Varför har SV svårt att attrahera denna grupp?

I rapporten lyfts flera problemområden som kan vara orsaken till att studieförbunden har svårt att nå denna grupp. De anser att studieförbunden brister i sitt systematiska och integrerade jämställdhetsarbete, att ämnesval ofta är könsstereotypa, samt att det inom asyl- och etableringsverksamheter har visat sig extra svårt att nå just kvinnor med barn.

Vi skulle vilja fördjupa analysen. Det är lätt att tro att kvinnors frånvaro beror på en bristande lust att delta. Det var förklaringsmodellen för hundra år sedan när kvinnor inte deltog i de politiska samtalen, och för 15 år sedan när de saknades i studieförbundens rock- och popverksamhet. När folkbildningen var i sin linda och kvinnor samlades för samtal, fick dessa sammankomster nedsättande etiketter så som syjuntor och kafferep, även om samtalen under dessa möten liknade männens studiecirkel. En sak som man slog ned på och som ansågs försämra dessa tillställningars seriositet var närvaron av barn.

Den som har ett omsorgsansvar för en annan människa kan inte lämna det ansvaret – inte ens för en kort stund – om inte någon annan tar vid. Detta är många kvinnors verklighet även idag, inte minst de som är ensamstående. Den kommunala barnomsorgen är ett svar på detta och har revolutionerat svenska kvinnors möjligheter att delta i arbetslivet. Men den möjligheten till avslagning finns bara i anslutning till lönearbete och studier inom det formella utbildningssystemet. Det är i dagsläget inte tillåtet att lämna barn på förskolan för att delta i en studiecirkel. Bristen på tid i vardagen, utan ett överhängande omsorgsansvar, är naturligtvis en viktig orsak till att denna grupp är svår att nå med folkbildningsaktiviteter.

¹⁰ Folkbildningsrådet (2017) Handlingsplan för jämställdhetsintegrering.

4. Slutsats och förslag på åtgärder

De som en gång varit med i en studiecirkel kommer ofta tillbaka. Det innebär att det finns ett innanförskap hos SV, men också ett utanförskap. De som inte deltar i SV:s folkbildningsaktiviteter hamnar inte bara utanför glädjen att delta i en studiecirkel, de hamnar även utanför de nätverk och sociala kapital¹¹ som skapas där. Därför vilar det ett tungt ansvar på SV att nå personer i alla delar av samhället. I den här rapporten har vi ringat in tre grupper som idag är underrepresenterade.

Gruppen ”Värderingsstyrda unga vuxna” har skapat andra ytor för sitt engagemang än det traditionella föreningslivet och studieförbunden. Mycket tyder på att många personer i denna grupp hellre söker sig till rörelser som utstrålar progressivitet och aktivism snarare än traditionalism. De uppskattar snabba beslutsprocesser och vill helst undvika onödigt pappersarbete. Möjliga åtgärder för att SV ska bli bättre på att nå denna grupp kan vara att se över om all den administration som krävs vid ett samarbete med SV är nödvändig. Är det möjligt att på andra sätt säkerställa kvalitet och villkorsuppfyllnad? Andra åtgärder kan vara att tydliggöra hur ett samarbete med SV kan leda till att man tillsammans når framgångar inom områden som jämställdhet, miljövård och ekologisk livsstil. Vilken roll skulle SV kunna ta i ett sådant arbete? Varför skulle det vara mer fruktsamt att ingå ett samarbete med SV än att låta bli? En del av de sociala rörelser som är populära i denna grupp bygger inte lika tydligt på de demokratiska processer som är självklara för SV och liknande äldre organisationer. Hur ska SV förhålla sig till det? Är en anpassning till dessa rörelser rätt väg att gå så att SV kan bli ett verktyg i deras emancipatoriska process, eller går gruppen att nå genom att SV tar en mer ”folkuppfostrande” roll och envisas med de demokratiska processerna? Är det möjligt att inta båda rollerna samtidigt?

Gruppen ”Unga traditionalister i bruks- och förorter” består av personer som finns där SV finns. Om vi utgår ifrån testen att gruppens icke-engagemang i föreningslivet främst beror på deras ålder, blir utmaningen att erbjuda verksamheter och ett sammanhang som kan fungera som ett attraktivt alternativ till den fritid som dessa personer har idag. Kanske behöver SV bli mer tillgängligt för denna grupp genom att se över om det finns strukturer och attityder som har en utestängande effekt. Kanske finns det en generell känsla av utanförskap i denna grupp som inte minst av demokratiska själv vore fruktbara att motverka? Kan SV vara ett alternativ till föreningslivet och erbjuda ett annat slags sammanhang i civilsamhället, där den här gruppen kan utöva sina intressen? Studieförbunden är framförallt bra på att mobilisera de som redan är föreningsaktiva, men man ska inte behöva vara aktiv i en förening för att kunna delta i folkbildningen. Kanske kan SV locka denna grupp med den verksamhet som vänder sig till allmänheten? Samtidigt

¹¹ Håkansson (2015)

bör SV beakta att det vanliga utbudet med relativt höga deltagaravgifter inte kommer fungera för denna grupp, som består av personer med ofta låga inkomster. Istället kanske det är kamratcirkeln som skall lyftas fram som ett bra alternativ. Vad kan då denna grupp vinna på att forma kamratcirkel kring sina intressen?

Hur SV organiserar sin verksamhet påverkar vem som kommer dit, men också vem som lämnas utanför. För att SV inte ska bidra till att reproducera de ojämställda villkor och maktrelationer som finns i andra delar av samhället, skulle de kunna arbeta mer aktivt för att skapa de förutsättningar som krävs för att det ska bli realistiskt för gruppen ”kvinnor med små barn” att delta. Det gäller att inte ge upp och tänka att det inte är någon idé, eller att unga mammor ändå inte vill. Titta istället på det goda exemplet inom rock- och popverksamheten, där ett medvetet och hårt arbete gjort stor skillnad – SV kan om de vill! Exempel på lösningar torde vara barnpassning, digitala cirklar sent på kvällen efter barnens insomnande eller fysiska cirklar där barnen helt enkelt kan vara med. Ett alternativ skulle kunna vara att SV inleder ett opinionsbildande arbete för möjligheten att lämna barn i kommunal barnomsorg vid deltagande i folkbildningsaktiviteter.

Det finns, som vi sett, flera faktorer som påverkar om SV ska lyckas med att nå de grupper som beskrivs i denna rapport. Självklart beror det på om de kan skapa ett utbud som motsvarar gruppernas efterfrågan och möjligheter. Menar SV allvar med att nå nya grupper räcker det dock inte med att skapa ett nytt utbud. SV måste arbeta med sin identitet. Hur uppfattas de av sig själva och hur uppfattas de av andra? De värden som de säger sig stå för, så som framåtsyftande jämställdhets- och miljöarbete, är värden som även unga personer brinner för. Men är det verkligen detta som bär upp SV? I arbetet med denna rapport tycker vi oss skönja en identitetskris. Samtidigt som SV talar om innovation och förnyelse, präglas både förtroendevalda, tjänstemän, cirkelledare och deltagare av mer traditionalistiska ideal. Troligtvis är det i första hand detta som syns utåt.

SV uppfattas inte i första hand som en plats för nytänkande, utan snarare som en plats för tradition. En väl etablerad organisation som signalerar tradition, kan inte med smarta kommunikationsstrategier och slogans om förnyelse ändra på det i en handvändning. Identiteten sitter djupt i förtroendevalda, tjänstemän, lokaler, utbud, pedagogik och historia. Om SV vill förändra sin identitet är det inte ett arbete som sker på kommunikationsavdelningen allena. Istället måste det gå på djupet och ske i alla hörn av verksamheten. Det kräver en medvetenhet som måste finnas vid rekrytering av förtroendevalda, tjänstemän och cirkelledare så att man på sikt åstadkommer en större heterogenitet. I slutändan handlar det om representativitet, identifikation och trovärdighet.

Vad vill då SV vara? Idag använder de begrepp som innovation och nytänkande för att beskriva sig själva, samtidigt som deras praktik ofta signalerar något annat. Skulle det gå

att kombinera dessa begrepp med SV:s grundpelare; bildning och demokrati? På så vis borde SV kunna ta en tydligare plats i en progressiv och innovativ bildnings- och demokratiseringsrörelse, där ännu fler personer kan vara med. I de tre grupper som beskrivs i denna rapport finns stora möjligheter. Nu gäller det för SV att mobilisera sin innovationsförmåga och gå från ord till handling.

Referenser

Björck, Brustad, Söderman. (2018): *FATTA! – En företagsliknande förening och Facebook-rörelse med folkupplysande ambition*, Utbildning & Demokrati 2018.

Folkbildningsrådet. (2017): *Folk utanför folkbildningen*.

Folkbildningsrådet. (2019): *Statsbidrag till studieförbunden – Villkor och fördelning*.

Folkbildningsrådet. (2017): *Handlingsplan för jämställdhetsintegrering*.

Håkansson. (2015): *Folkbildningen och det sociala kapitalet*, Educare 2015.

Studieförbundet Vuxenskolan. (2017): *SV:s Idéprogram – Vår värdegrund*.

von Essen, Jegermalm, Svedberg. (2015): *Folk i rörelse – medborgligt engagemang 1992-2014*.